

YLIOPISTOJEN RAHOITUSMALLI

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry:n lausunto 17.12.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä. Asetusehdotukset perustuvat korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision 2030 mahdollistava ohjaus, rahoitus ja resurssit –ryhmän työhön.

(YKAN vastaukset vahvennettuina ja alleviivattuina.)

VALTIONEUVOSTON ASETUS YLIOPISTOISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Asetusluonnoksessa (5 §) esitetään, että yliopistolain 49 §:n 3 momentissa tarkoitettu perusrahoituksesta 76 prosenttia määräytyisi toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella ja 24 prosenttia muiden koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteiden perusteella. Koulutuksen perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi esitetään 42 % ja tutkimuksen perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi 34 %. Strategiaperusteisen rahoituksen osuudeksi esitetään 15 % ja valtakunnallisten tehtävien osuudeksi 9 %.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

**Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa
ehdotukseen 1:**

Korkeakoulujen yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintojen rahoitustekijän painoarvoa tulee kasvattaa esitetystä. Esimerkiksi strategiaperusteisen rahoituksen osuudesta voitaisiin siirtää yhteistyön tukemiseen 1-2 prosentin osuus. Tämä tukisi korkeakoulujen keskinäistä yhteistyötä, työnjakoa sekä opiskelijoiden vapaampia mahdollisuuksia sisällyttää tutkintoonsa opintoja eri korkeakouluista ja rakentaa yksilöllisempiä opintopolkuja.

2. Koulutuksen rahoitusosuuteen (6 §) esitetään lisättäväksi uraseurantaan perustuva rahoitusosuus. Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä**
- Ei
- Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 2:

Uraseurannan hyödyntäminen yliopiston rahoitusperusteena korostaa koulutuksen ja työllistymisen laatua ja kuvaa koulutuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

3. Muihin koulutuksen ja tiedepolitiikan tavoitteisiin pohjautuvia rahoitusosuuksia (7 §) esitetään tarkennettavaksi strategiaperusteisen rahoituksen määräytymisperusteiden osalta siten, että se jakaantuisi yliopiston strategiaa ja uudistumista tukevaan osuuteen sekä valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukevaan osuuteen.

Pääosa rahoituksesta kohdistuisi yliopiston omaa strategiaa ja

uudistumista tukeviin toimenpiteisiin. Yliopiston strategiaa ja uudistumista tukevassa osiossa huomioitaisiin myös toimintaa läpileikkaava kansainvälisyys korkeakoulukohtaisista lähtökohdista (mittarit ja seuranta).

Toimenpiteistä ja niiden seurannasta sekä niitä tukevasta strategiaperusteisesta rahoitusosuudesta sovittaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön ja yliopistojen välillä. Valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukeva osuus perustuisi mainittuja tavoitteita edistäviin OKM:n ohjelmiin. Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 3:

Läpinäkyvyyden turvaamiseksi olisi perusteltua kuvata rahoitusmallissa strategisen rahoituksen kahden määrääytymisperusteen keskinäiset suhteet selkeästi prosenttiosuuksina.

4. Taideyliopistolle kohdistuva erillisrahoitus lisättäisiin osaksi valtakunnallisia tehtäviä. Voimassa olevassa rahoitusmallissa vastaava erillisrahoitus on toteutettu osana alakohtaista tehtävää, joka esitetään poistettavaksi mallista. Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

5. Muuta lausuttavaa ehdotukseen valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (esim. alakohtaisen rahoitusosuuden poistaminen ja huomioiminen jatkossa

opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen mukaisilla tutkintokohtaisilla kertoimilla)?

Kansallisesti ja kansainvälisesti vaikuttavan korkeakouluverkoston luomiseksi rahoitusmallin tulisi ohjata korkeakouluja ensisijaisesti yhteistyöhön ja työnjakoon keskinäisen kilpailun sijaan. Tätä kehityssuuntaa rahoitusmalliehdotus ei edistä.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIN ASETUS YLIOPISTOJEN PERUSRAHOITUKSEN LASKENTAKRITEEREISTÄ

6. Asetuksen 1 §:n 1 momentissa ja liitteessä esitetään koulutuksen rahoitustekijöiksi ja niiden painoarvoiksi seuraavia:

1. Yliopistossa suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen lukumäärä, 19 %2. Yliopistossa suoritettujen alempien korkeakoulututkintojen lukumäärä, 11 %3. Avoimessa yliopisto-opetuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden yhteismäärä, 4 %4. Korkeakoulujen yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintopisteiden yhteismäärä, 1 %5. Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastauspisteiden yhteismäärä, 3 %6. Yliopistossa ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa vuosi valmistumisen jälkeen, 2 %7. Valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastauspisteiden yhteismäärä, 2 %. Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

**Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa
kohtaan 6:**

Jatkuvan oppimisen rahoitustekijän painoarvoa on syytä nostaa esitetystä, jotta yliopistoille luodaan entistä vaikuttavimmat kannusteet kehittää ja laajentaa jatkuvan oppimisen koulutustarjontaa. Jatkuva oppiminen on suomalaisen yhteiskunnan uudistumiskyvyn moottori. Yliopistojen rooli uusimpaan tietoon pohjaavan, korkeaa osaamista tuottavan jatkuvan oppimisen koulutuksen tarjoajana on elintärkeä.

Korkeakoulujen yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintojen rahoitustekijän painoarvoa tulee kasvattaa esitetystä. Esimerkiksi strategiaperusteisen rahoituksen osuudesta voitaisiin siirtää yhteistyön tukemiseen 1-2 prosenttia osuus. Tämä tukisi korkeakoulujen keskinäistä yhteistyötä, työnjakoa sekä opiskelijoiden vapaampia mahdollisuuksia sisällyttää tutkintoonsa opintoja eri korkeakouluista ja rakentaa yksilöllisempiä opintopolkuja.

7. Asetuksen 1 §:n 1-5 momentissa ehdotetaan, että:

a) tutkintojen laskennassa huomioitaisiin alakohtaiset erot mm. infrastruktuuri- ja henkilöstöintensiivisyydessä eri kertoimilla kolmessa kategoriassa tutkintojen mukaan jaoteltuna (asetuksen liite)b) toinen saman tasoinen tutkinto huomioitaisiin pienemmällä kertoimella ja c) tutkinnon tavoiteajassa suorittaminen huomioitaisiin kahdella eri kertoimella. Ylemmissä korkeakoulututkinnoissa koulutusalaryhmittäin sopimuksessa sovittu tutkintotavoite toimisi jatkossakin rahoitusrajana, jonka ylittävistä tutkinnoista ei myönnetä rahoitusta. Alaryhmittelyä on muutettu nykyistä suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei**
- Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa kohtaan 7:

Suorittavan toisen tutkinnon 0,5 kerroin asettaa yliopistot hankalaan asemaan, sillä yliopiston mahdollisuudet vaikuttaa toisen tutkinnon suorittamismahdollisuuteen ilman syrjiviä käytäntöjä ovat käytännössä rajalliset. Erilaiset keinot suosia niitä, joilla ei aiempaa tutkintoa ole, muodostavat ongelman erityisesti hakijoille, jotka suorittavat opintoja siirtyäkseen formaalia kelpoisuutta tai pätevyyttä edellyttävälle alalle (esim. sosiaalityö). Koulutusalojen välillä on myös selkeitä eroja toista tutkintoaan suorittaneiden osuudessa ja toisen tutkinnon selkeästi matalampi kerroin asettaa alat keskenään kohtuuttomasti eriarvoiseen asemaan.

Tutkinnon tavoiteajassa suorittamiseen liittyvät kannustimet voivat toisaalta kannustaa yliopistoja sujuvoittamaan tutkinnon suorittamista, toisaalta vaarantaa opiskelijoiden mahdollisuudet yksilöllisille opintopoluille ja valinnoille. Tällöin korkeakoulutettujen osaamisen monimuotoisuus vaarantuu. Tavoiteaikakertoimet asettavat myös huimat paineet opiskelijoiden hyvinvoinnin ja jaksamisen tuelle.

Yhteiskuntatieteiden ja humanististen alojen niputtaminen samaan koulutusalaryhmään tutkintotavoitteita asetettaessa ei ole perusteltua. Tutkintotavoitteiden asettamista yleisesti perustellaan yhteiskunnan työvoimatarpeiden huomioimisella, mutta työllistymisprofiiltaan hyvin erilaisten yhteiskuntatieteiden ja humanististen alojen niputtaminen yhteen on selkeässä ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa. Esitetty muutos saattaa johtaa työmarkkinoiden kannalta epätarkoituksenmukaisiin lopputuloksiin tilanteessa, jossa korkeakoulut eivät koordinoi alakohtaisia ratkaisuita keskenään. Päävastuu koulutustarjonnan ohjaamisesta vastuullisella ja työmarkkinoiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla tulee jatkossakin olla opetus- ja kulttuuriministeriöllä.

8. Asetuksen 1 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa esitetään, että ns. jatkuvan oppimisen kokonaisuus muodostuisi

a) yliopiston avoimessa yliopisto-opetuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksessa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlasketusta määrästä ja b) korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella yliopistossa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlasketusta määrästä. Tekijät vastaisivat voimassa olevan rahoitusmallin tekijöitä, joista yhteistyöopinnot ehdotetaan erotettavaksi omaksi laskentakriteerikseen. Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

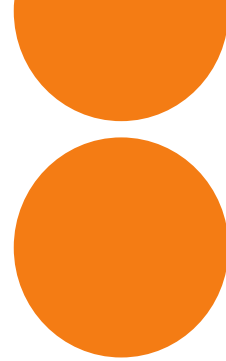
- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 8:

Muiden korkeakoulujen tutkinto-opiskelijoiden erillisinä opintoina suorittamat opintopisteet ovat mukana jatkuvan oppimisen kokonaisuudessa ja inflatoivat siten ns. aitoja jatkuvan oppimisen opintopisteitä (muiden kuin tutkintoa suorittavien oppijoiden suorittamat pisteet). Näiden erottelemista toisistaan tulisi selvittää.

9. Asetuksen 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa esitetään opiskelijapalautteeseen liittyvän rahoitustekijän pysymistä mallissa nykyisellään. Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

10. Asetuksen 1 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohdassa ja 7-8 momentissa ehdotetaan työllistymisen ja työllistymisen laadun rahoitustekijöiden muodostumista:

a) voimassa olevaa rahoitusmallia vastaavasti työllistymisestä vuosi valmistumisen jälkeen, jonka laskentaan lisättäisiin yrittäjien huomioiminen kertoimella 2; sekä b) ehdotettavasta uraseurantakyselyn vastausten pisteiden yhteenlasketusta määrästä. Uraseurantakyselyyn liittyvät kysymykset ja niiden pisteytystaulukko ovat asetuksen liitteessä. Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 10:

Uraseurantakyselyn hyödyntäminen rahoitustekijänä korostaa työllistymisen laatua ja tarjoaa arvokasta tietoa koulutuksen kehittämisen tueksi.

Yrittäjyyden huomioiminen kertoimella 2 ei ole perusteltua ja luo tarpeetonta epävakautta.

11. Asetuksen 2 §:ssä ja liitteessä tutkimuksen rahoitusosuuden laskentakriteerien tekijöiksi ja painoarvoiksi esitetään:

1. Julkaisujen lukumäärä, 14 %
2. Yliopistossa suoritettujen tohtorin tutkintojen lukumäärä, 8 %
3. Kansainvälinen kilpailtu tutkimusrahoitus, 6 %
4. Kotimainen tutkimusrahoitus sekä kotimainen ja kansainvälinen yritysrahoitus, 6 %
Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

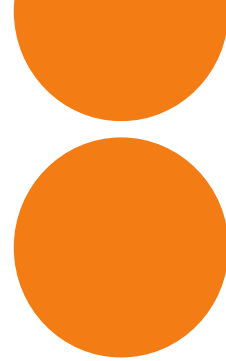
12. Asetuksen 2 §:n 1 momentissa esitetään voimassa olevan rahoitusmallin mukaisesti, että julkaisuperusteinen rahoitus muodostuu julkaisujen lukumäärästä tiedonkeruu- ja tasoluokittain kertoimella painotettuna 3 momentin tarkennuksissa esitetyllä tavalla. Lisäksi 2 §:n 4 momentissa esitetään julkaisutiedonkeruun luokkien A, C1 ja C2 mukaisia avoimesti saatavilla olevia vertaisarvioituja julkaisuja painotettavaksi kertoimella 1,2. Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

13. Asetuksen 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa esitetään rahoitusperusteeksi tohtorin tutkintojen määrää yliopiston ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisessä sopimuksessa sovittuun tutkintotavoitteeseen saakka. Laskenta vastaisi voimassa olevan mallin laskentaa. Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

14. Asetuksen 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa esitetään rahoitusperusteeksi kansainvälistä kilpailtua tutkimusrahoitusta ja 4 kohdassa kotimaista tutkimusrahoitusta sekä kotimaista ja kansainvälistä

yritysrahoitusta. Laskenta vastaisi nykyisen rahoitusmallin laskentaa, mutta 4 kohdan sanamuotoa on tarkennettu kuvaamaan paremmin sen sisältöä. Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

- Kyllä
- Ei
- **Ei kantaa**

15. Muuta lausuttavaa luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi? Muut mahdolliset kommentit?

Kansallisesti ja kansainvälisesti vaikuttavan korkeakouluverkoston luomiseksi rahoitusmallin tulisi ohjata korkeakouluja ensisijaisesti yhteistyöhön ja työnjakoon keskinäisen kilpailun sijaan. Tätä kehityssuuntaa uudistettu rahoitusmalliehdotus ei edistä. Myös jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan kehittämisen kannusteet voisivat olla esitettyä voimakkaammat. Onkin syytä huolehtia, että muut korkeakoulujen ohjausmekanismit tukevat jatkuvan oppimisen ja yhteistyön vahvistamista sekä joustavien opintopolkujen syntymistä.

Ulkomaisten opiskelijoiden suorittamien tutkintojen määrän poistamista rahoitusmallista ei ole lainkaan perusteltu esityksessä eikä muutoksen vaikutuksia ole arvioitu.